

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ЧОТИРНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина шоста

Стенограма пленарного засідання
17 вересня 2025 року

Київ 2025

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ЧОТИРНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина шоста

*Стенограма пленарного засідання
17 вересня 2025 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Середа, 17 вересня 2025 року)

Частина шоста

Виступ Президента Європейського парламенту Роберти МЕЦОЛИ	...6
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...9
Голосування пропозицій про виклик на наступну частину триваючого пленарного засідання Верховної Ради України: Директора Національного антикорупційного бюро України Кривоноса С.Ю. і керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Клименка О.В.	...9
командувача Медичних сил Збройних Сил України	...11
голови Київської міської державної адміністрації та начальника Київської міської військової адміністрації	...11
Прийняття Закону України «Про Військового омбудсмана»	...14
Прийняття рішення про заслуховування 19 вересня 2025 року на пленарному засіданні Верховної Ради України під час представлення проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» головних розпорядників бюджетних коштів – представників Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України і Міністерства розвитку громад та територій України	...18
Прийняття рішення про надання доручення Голові Верховної Ради України Стефанчуку Р.О. щодо невідкладного підписання прийнятого Верховною Радою України 17 вересня 2025 року Закону України «Про Військового омбудсмана» та негайного направлення Президенту України на підпис	...19

Голосування пропозиції про надання доручення Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України про невідкладний розгляд на засіданні комітету заяви народного депутата Буймістер Л.А. та підготовку відповідного проекту Постанови щодо її переходу до Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки	...19
Ратифікація Угоди про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії	...21
Прийняття рішення про надання доручення Голові Верховної Ради України Стефанчуку Р.О. щодо невідкладного підписання прийнятого Верховною Радою України 17 вересня 2025 року Закону України «Про ратифікацію Угоди про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії» та негайного направлення Президенту України на підпис	...29
Відхилення проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо використання в освітньому процесі освітнього мобільного додатку «Мрія», а також використання е-документа про освіту»	...30
Голосування пропозиції про включення до порядку денного сесії проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення виконавчого провадження через цифровізацію»	...36
Розгляд проекту Закону України «Про Єдину інформаційну систему соціальної сфери»	...36

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
17 вересня 2025 року, 11 година 22 хвилини
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні народні депутати, прошу займати свої місця. Будь ласка, колеги, займайте свої місця.

Слава Україні!

Шановні народні депутати, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Шановні колеги, у разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні колеги, сьогодні день народження у нашого колеги народного депутата України Миколи Вікторовича Бабенка, група «Довіра». Вітаємо іменинника, бажаємо йому міцного здоров'я, наснаги та нових здобутків на благо України *(Оплески)*.

Шановні народні депутати, сьогодні в Україні відзначається День рятівника. Вітаємо всіх, хто рятує життя в найскладніші хвилини, починаючи від ліквідації пожеж і стихій до допомоги постраждалим під час ракетних та дронівих атак. Ваша мужність і самопожертва – приклад для всієї країни. Дякуємо за службу, бажаємо вам міцного здоров'я, сили духу і мирного неба *(Оплески)*.

Шановні народні депутати, у пленарному засіданні бере участь великий друг України вельмишановна Президентка Європейського парламенту пані Роберта Мецола разом з делегацією. Прошу привітати *(Оплески)*.

Шановні колеги, за парламентською традицією пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні народні депутати! Шановні гості! Сьогодні 1302-й день незламного опору українського народу широкомасштабній російській агресії. Наш народ продовжує відстоювати свободу, незалежність і територіальну цілісність держави. Героїзм воїнів-захисників, самовідданість рятівників, медиків, волонтерів і всіх громадян є прикладом мужності та єдності не лише для нас, але й для всього світу.

Прошу вшанувати хвилиною мовчання світлу пам'ять усіх, хто віддав життя за свободу і незалежність України, а також згадати усіх жертв російської агресії.

(Хвилина мовчання).

Дякую. Прошу сідати.

Шановна пані Президентко, ваш візит є важливим сигналом солідарності з боку всієї європейської спільноти, яка виступає потужним фронтом на підтримку України у її боротьбі за свободу, демократію та європейські цінності. Європейський парламент від самого початку повномасштабного вторгнення росії зайняв чітку і принципову позицію на боці України. Під вашим керівництвом, пані Президентко, Європарламент неодноразово приймав рішучі та ефективні рішення на підтримку нашої держави, забезпечуючи важливу політичну основу для посилення військової, фінансової і гуманітарної допомоги. Ви були однією з перших серед керівників європейських інституцій, хто ще навесні 2022 року прибув до охопленого війною та нескореного Києва, демонструючи особисту відвагу і тверду віру в українську перемогу. Завдяки вашій вірі та підтримці Україна торує свій європейський шлях і обов'язково стане членом Європейського Союзу.

Хочу окремо наголосити, що очолюваний вами Європейський парламент відіграє ключову роль у формуванні політичної підтримки інтеграції України до Європейського Союзу.

Шановна пані Президентко, ваше лідерство, ваш голос, ваша переконаність у спільному європейському майбутньому – це те, що надихає мільйони українців.

Шановні народні депутати, шановні гості, до слова запрошується Президентка Європейського парламенту вельмишановна пані Роберта Мецола. Прошу привітати *(Оплески)*.

РОБЕРТА МЕЦОЛА, *Президент Європейського парламенту.* Вельмишановний пане Голово! Шановні народні депутати України! Для мене велика честь сьогодні звернутися до вас у стінах Верховної Ради України з моїм новим мандатом у Європейському парламенті. Насамперед дозвольте висловити найщиріші співчуття у зв'язку з трагічною загибеллю колишнього Голови Верховної Ради України Андрія Парубія. Він був невід'ємною частиною цієї великої парламентської інституції, його не вистачатиме нам. Ця втрата нагадує про високу людську ціну цієї війни і те, наскільки нагально її завершити.

Сьогодні перед тим, як приїхати сюди, я побувала біля Стіни пам'яті. Кожне ім'я, кожна історія, кожна родина – це глибокий біль і водночас свідчення мужності вашого народу. Я переконана, що мир повернеться, Україна переможе. Але те, коли саме це станеться і на яких умовах, залежить від вас, адже доля України не може і ніколи не буде вирішуватися без України *(Оплески)*.

Вам не потрібні слова співчуття від мене. Вам потрібно те, що Європа робить з першого дня війни, те, що ми продовжуємо робити. Від самого початку війни Європа була поряд з вами. Це і військова підтримка, зброя, боєприпаси, навчання. Це і гуманітарна допомога для тих, хто втратив дім і близьких. Це і санкції для послаблення російської воєнної машини. Це і дипломатичні зусилля для того, щоб питання війни в Україні залишалося номер один у нашому порядку денному. Це також інвестиції, у тому числі у виробництво в Україні.

Ми працюємо над тим, щоб повернути кожному викрадену українську дитину додому, звільнити цивільних, яких утримують у неволі. І маємо чесно сказати про те, що фальшивий мир лише відкладе війну на кілька місяців або років, і тоді наслідки будуть ще гіршими. Наша позиція чітка: мир має бути справедливим, постійним і ґрунтуватися на гідності та суверенітеті України *(Оплески)*.

Європа, як і Україна, завжди прагнула миру. Саме заради цього був створений Європейський Союз. Але ми говоримо про справжній мир – мир, завдяки якому ми всі будемо у безпеці. Саме тому ми працюємо з нашими партнерами, домагаємося реальних гарантій і готові діяти рішуче. Це послання ми передали і нашим союзникам у Сполучених Штатах Америки.

З перших днів війни Європа була з вами. Ми приїхали до Києва, коли падали бомби, зустрічалися з Президентом Зеленським і з вами. Наша рішучість тільки посилилася. Європейський Союз уже мобілізував 169 мільярдів євро, з яких 63 мільярди євро – це військова допомога. Ми працюємо над тим, щоб мати змогу використовувати заморожені російські активи, збільшуємо інвестиції в оборонну промисловість України, розширюємо закупівлі в українських виробників, просуваємо спільні нові ініціативи, такі як «Альянс дронів». Ми знаємо, що цього замало, треба робити більше для того, щоб продовжувати надавати фінансову підтримку, яка потрібна вашій країні.

Водночас ми продовжуємо тиск на росію. Незабаром очікується ухвалення 19-го пакета санкцій. Разом із союзниками ми забезпечуємо їх максимальну ефективність, позбавляємо росію доходів від нафти і газу, вирішуємо питання, які стосуються так званого тіньового флоту *(Оплески)*. Це те, що називається солідарністю в дії. Зрештою це про нашу колективну безпеку.

Частина цієї солідарності – європейське майбутнє України. Членство в Європейському Союзі саме по собі є гарантією безпеки. Ми рухаємося разом на цьому шляху.

Європа має відповідати на прогрес, якого ви досягли, наступним кроком – відкриттям так званого першого переговорного кластера щодо основ. Упевнена, що ми знайдемо можливість рухатися вперед.

Хочу запевнити вас у повній підтримці Європейського парламенту *(Оплески)*. Європейська інтеграція – це не абстрактне поняття, а те, що дає конкретні результати. Це і липнева угода про роумінг, що вже допомагає громадянам і бізнесу. Це і кошти з фонду *Ukraine Facility*, уже надано 22,7 мільярда євро, очікується ще більше. Це і підтримка реформ, які посилять

інституції, зроблять їх більш стійкими. Важливим є подальший прогрес у Верховній Раді України щодо прийняття законодавства, яке пов'язане з Планом України. Особливо це стосується відновлення повноважень антикорупційних органів, що було надзвичайно важливим сигналом, і прийняття законодавства, яке відповідає стандартам Європейського Союзу. Це не формальність, це посилення демократії та фундамент членства України в Європейському Союзі.

Стосовно торгівлі. У червні було досягнуто домовленість щодо угоди про вільну торгівлю. Це також підтримує шлях України до Європейського Союзу, створює справжні можливості для фермерів, експортерів і промисловості. Усе це не відбувається випадково, це результат нашої тісної парламентської співпраці. Наші міжпарламентські відносини – між Європейським парламентом та Верховною Радою України – найсильніші у світі, думаю, що ви маєте пишатися цим (*Оплески*).

Дорогий Руслане, пане Голово, ваша робота у напрямі інтеграції України до Європейського Союзу і підтримки від країн «Групи сім» є дуже важливою. Хочу також відзначити роль Апарату Верховної Ради України і секретаріатів: ваша підтримка неоціненна. Наше партнерство з кожним візитом, обміном і зустріччю лише міцнішає. Воно засноване на взаємній повазі, справжній довірі та практичній співпраці, оскільки наші парламенти працюють разом, навчаються один від одного, забезпечують те, що закони України належно підготовлені для подальшого членства України в Європейському Союзі.

Я вдячна вам, пане Голово, за ваше лідерство і дружбу. Я тут не лише як колега, а і як друг. І ця дружба стала ще міцнішою. Дуже пишаюся цим (*Оплески*). Я багато з ким з вас познайомилася за ці роки, багато з вас познайомилися з моїми колегами в Європейському парламенті, які теж надають відповідну підтримку і абсолютно переконані: місце України в Європейському Союзі.

Я хочу відзначити вашу роботу на захист парламентаризму. Знаю, що ви працюєте в таких умовах, які в більшості парламентів неможливо й уявити, коли існує постійна загроза та небезпека. Ваші люди під постійними атаками і вогнем. Водночас ви показуєте світу, що означає захищати демократію у найважчих умовах (*Оплески*). Це надихає світ. Дуже дякую вам за це.

Розумію, що це виснажує, розумію, наскільки це складно, але я хочу ще раз сказати, що ваш опір, ваша сміливість, ваша рішучість надихають світ. Знайте, що Європейський парламент залишатиметься на кожному кроці з вами доти, доки не буде забезпечено мир, відновлено свободу і поки Україна не стане повноправним членом нашої європейської родини (*Оплески*).

Саме тому цього тижня, щоб ще більше посилити нашу співпрацю, ми відкриваємо постійне представництво Європейського парламенту в Києві, щоб бути присутніми в Україні і працювати поряд з вами кожного дня. Це було наше зобов'язання перед вами, ми його виконуємо (*Оплески*).

Ми тут із вами і ми тут, щоб залишитися. І як ми кажемо: ви ніколи не будете самі.

І коли настане мир, коли ця темна глава нарешті буде закрита, коли розпочнеться відбудова, ми теж будемо поряд. Від імені усіх народів Європейського Союзу хочу подякувати вам за мужність і за те, що ви доводите відоме українське прислів'я: сміливе серце сильніше за дві сильні руки.

Як сказав Президент Зеленський у березні 2022 року, звертаючись до Європейського парламенту: «Світло переможе темряву, життя переможе смерть». Це було правдою тоді, це правда зараз.

Слава Україні! *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, давайте ще раз подякуємо вельмишановній пані Президентці Європейського парламенту Роберті Мецолі разом з делегацією за участь у пленарному засіданні Верховної Ради України та беззаперечну і послідовну підтримку нашої держави *(Оплески)*.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексію Олексійовичу, давайте проведемо сигнальне голосування, а потім... З процедури щодо сигнального голосування?.. Сподіваюся, що ні.

Колеги, займіть, будь ласка, свої місця.

Відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань порядку денного пропоную провести сигнальне голосування. Перед голосуванням прошу народних депутатів перевірити наявність особистої картки у пульті на вашому робочому місці.

Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «За» до появи результатів голосування на табло.

Шановні колеги, прошу взяти участь у сигнальному голосуванні.

«За» – 226.

Проголосували: за – 226, проти (червоними) – 17, утрималися (жовтими) – 3.

Гончаренко Олексій Олексійович – з процедури. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Дякую, пане головуєчий. У мене буде два питання з процедури.

Перше питання щодо виступів народних депутатів. Хочу нагадати, що в нас щосереді засідання починається з виступів народних депутатів. Тож я сподіваюся, що сьогодні ці виступи будуть. Це моє перше питання з процедури до вас як до головуєчого.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, традиційно щосереді це було, але зараз ми працюємо в режимі безперервного пленарного засідання, що регулюється відповідною постановою, у якій зазначено, що Погоджувальна рада визначає порядок денний (*Шум у залі*). Хто визначає? Так, Дмитре Олександровичу, але два роки виступів не було, на третій – з'явилися. Так, є традиція, є Регламент Верховної Ради України. Учора Погоджувальна рада не визначила такий вид роботи під час сьогоднішнього засідання.

Олексію Олексійовичу, будь ласка, друге питання.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Перше. У нас поновилася трансляція, це добре, тому дуже важливо, щоб були виступи народних депутатів. Вважаю, що рішення, про яке ви сказали, дуже неправильне. Прошу, надати можливість для виступів народних депутатів.

Друге. У мене процедурна пропозиція. Пропоную на завтра на 14 годину викликати до Верховної Ради України Директора Національного антикорупційного бюро України Кривоноса і керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Клименка, щоб вони доповіли у справі Міндіча, про «плівки Міндіча». Я кожен день буду вносити цю пропозицію, поки вони сюди не прийдуть, поки ми не заслухаємо їх і, власне, самі ці «плівки Міндіча». Це має винятково важливе значення.

Прошу поставити цю пропозицію на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Олексія Олексійовича Гончаренка так, як він її озвучив. Прошу голосувати.

«За» – 77.

Рішення не прийнято.

По фракціях і групах покажіть, будь ласка.

Дмитро Олександрович Разумков – з процедури, він був перший. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую, Олександр Сергійовичу. Те, що два чи три роки порушувався Регламент Верховної Ради України, це питання не до мене, – ви є представником президії. Це перше.

Друге. Це не регулюється постановами і рішеннями Погоджувальної ради, це регулюється законом. До речі, саме я писав лист з проханням повернутися до дотримання Регламенту Верховної Ради України. У середу передбачені виступи народних депутатів, не в рамках одного засідання чи двох, чи трьох, а щосереді, там так зазначено. У вівторок – виступи від фракцій і груп. Тому, будь ласка, не порушуйте закон, давайте сьогодні, як завжди, як це традиційно робилося щосереді, заслухаємо виступи народних депутатів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Федина Софія Романівна, потім – Безугла, далі – Тимошенко.

Федина. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). У мене два питання з процедури. Перше. Я хочу поінформувати всіх, хто нас сьогодні дивиться, що на засіданні Погоджувальної ради саме представники фракції монобільшості висловилися проти виступів народних депутатів, які передбачені Регламентом Верховної Ради України, і так само проти оголошення запитів, які є основою роботи народних депутатів.

Друге. Прошу на завтра на 14 годину викликати до залу засідань командувача Медичних сил Збройних Сил України для пояснення ситуації щодо інформації, що зараз є, стосовно ліквідації військових госпіталів. Мені здається, що під час воєнного стану така ситуація абсолютно неприйнятна і потребує роз'яснення щонайменше для народних депутатів України.

Прошу поставити цю пропозицію на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію Софії Федини так, як вона її озвучила, про виклик командувача Медичних сил. Прошу голосувати.

«За» – 111.

Рішення не прийнято.

Безугла Мар'яна Володимирівна. Будь ласка.

БЕЗУГЛА М.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (одномандатний виборчий округ № 217, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Якщо вже один колега зазначає, що кожного дня буде намагатися викликати Директора НАБУ, то я також пропоную і буду наполягати щодня на тому, щоб викликати сюди пана Кличка і начальника Київської міської військової адміністрації. Я не розбиратимуся, хто і наскільки відповідальний, але по факту є ситуація, коли жодного укриття на зупинках у Києві немає, блокується розвиток мобільних вогневих груп, жодного евакуаційного потяга Київ за весь час повномасштабного вторгнення не прийняв. Ми зараз у Києві, давайте врешті-решт заслухаємо мера і начальника Київської міської військової адміністрації про те, що відбувається.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я правильно розумію, це без дати, просто коли вони зможуть прийти, так? Як і в пропозиції Олексія на завтра на 14 годину, так? Добре.

Ставлю на голосування пропозицію Мар'яни Володимирівни Безуглої про виклик на завтра на 14 годину голови Київської міської державної адміністрації та начальника Київської міської військової адміністрації. Прошу голосувати. Це два різні чоловіки.

«За» – 97.

Рішення не прийнято.

Юлія Володимирівна Тимошенко. У вас теж виступ з процедури? Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Пане головуючий, до Верховної Ради України поданий проект бюджету, який взагалі не сумісний із життям країни. Це не просто проект бюджету, яким руйнується наша обороноздатність, він антисоціальний і досить корумпований.

Наша фракція наполягає на тому, щоб до розгляду у Верховній Раді ключового законопроекту про Державний бюджет України на наступний рік ви запросили членів Кабінету Міністрів України на чолі з Прем'єр-міністром України та міністром фінансів для того, щоб лідери фракцій і груп могли поспілкуватися з ними декілька годин у робочому режимі, інакше цей проект бюджету не має шансів бути прийнятим Верховною Радою, він не сумісний з життям і обороною країни.

Прошу поставити цю пропозицію на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що поставити на голосування? Пропозицію про запрошення їх для спілкування з керівниками фракцій і груп? Відповідно до якої норми ми будемо ставити це на голосування? Я не розумію, що поставити на голосування. У п'ятницю вони і так будуть. Міністр представлятиме проект бюджету і відбудеться «година запитань до Уряду». До речі, інформую вас про рішення Погоджувальної ради, що в «годині запитань до Уряду» братиме участь саме міністр фінансів Марченко, тому буде можливість поставити запитання.

Геращенко – з процедури.

ГЕРАЩЕНКО І.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Дякую, шановний головуючий. Я хочу подякувати тим колегам, які ще пам'ятають Конституцію України, те, що в нас органи місцевого самоврядування незалежні від парламенту, і нагадати, що в органів місцевого самоврядування не треба забирати 8 мільярдів гривень, і потім від них вимагати щось.

А тепер конкретна пропозиція. Шановний пане головуєчий, аби дотриматися Регламенту Верховної Ради України, ми просимо вас все-таки озвучити зараз відповідь на запитання: коли народні депутати зможуть скористатися своїми 30 хвилинами для виступів і коли будуть оголошені депутатські запити? Якщо ви, фракція монобільшості, якої фактично немає, не передбачили це в порядку денному, то ми просимо завтра виділити для цього час у пленарному засіданні, а сьогодні зазначити для стенограми, що ці регламентні норми – оголошення депутатських запитів і виступи народних депутатів – будуть виконані.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Бужанський – з процедури. Будь ласка.

БУЖАНСЬКИЙ М.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 25, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, Збройні Сили України чекають від нас прийняття Закону «Про Військового омбудсмана». Уже годину триває засідання Верховної Ради, будь-якої секунди може бути сигнал повітряної тривоги і ми оголосимо перерву. Давайте спочатку проголосуємо проект Закону «Про Військового омбудсмана», а потім будемо розглядати всі інші питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У мене також є пропозиція перейти до законопроекту, який ми уже почали розглядати. Далі будуть виступи і все решта.

Федина – з процедури, але тільки з процедури. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р. Я не знаю, що сталося з трансляцією телеканалу «Рада», але у мене на 30-й секунді було вимкнено мікрофон. Під час трансляції після слів, що монобільшість заблокувала прийняття рішення щодо виступів народних депутатів і запитів, було вимкнено мікрофон.

Дуже прошу розібратися з цією ситуацією, тому що це неприпустимо, телеканал «Рада» має повністю транслювати виступи народних депутатів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Працівники технічних служб і телеканалу «Рада», будь ласка, розберіться в цій ситуації. Пропоную також подивитися в різних джерелах, тому що це може бути не наша проблема, а платформи, яка транслювала в цей момент.

Івченко – з процедури. Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановний головуєчий! Я не хотів брати слово... Погоджуюся, давайте вже перейдемо до голосування проекту закону, якого чекають військовики. Хочу вам нагадати, що ми вчора готові були проголосувати за нього, але в залі було 30 народних депутатів. Тому ті, хто був відсутній, будь ласка, згадайте, де ви були вчора. Ми ще вчора могли його проголосувати і діяти, вибачте, згідно з Регламентом Верховної Ради України, уже підписали б і пішли б далі.

Давайте перейдемо до голосування законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Останній з процедури – Разумков, і будемо переходити до законопроекту.

РАЗУМКОВ Д.О. Це супер, коли розповідають про те, щоб перейти до законопроекту. Я хочу, щоб усі, хто дивиться трансляцію засідання Верховної Ради, знали, що парламент почав сьогодні працювати на годину пізніше, замість 10-ї ми почали об 11-й. Так давайте продовжимо засідання, оголосимо депутатські запити, проведемо виступи народних депутатів і довше попрацюємо. Чи всі дуже стомилися і о 12 годині розійдуться? У нас шість питань порядку денного.

Якщо ми говоримо про рішення Погоджувальної ради, Олександр Сергійовичу, дайте, будь ласка, відповідь, згідно з яким документом сьогодні не відбуваються виступи народних депутатів. Документ, не слова, що там щось вирішила Верховна Рада або Погоджувальна рада, або хтось інший. Документ. Це перше.

Друге. Якщо його немає, то це пряме порушення Регламенту Верховної Ради України. І те, що було порушення рік тому, два, три або більше, це вже питання не до нас, а до тих, хто організовує цей процес.

Дякую. Дайте, будь ласка, відповідь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитре Олександровичу, документальні відповіді я буду надавати у письмовому вигляді, підготую для вас, за моїм підписом вам офіційними каналами, так би мовити, надійде.

Шановні колеги, продовжуємо розгляд проекту Закону «Про Військового омбудсмена» ([№ 13266](#)). Друге читання.

Юліє Володимирівно, ви будете наполягати на голосуванні поправок для підтвердження, правильно я розумію? Одну хвилину?.. П'ять хвилин щодо всіх

поправок?.. Сім хвилин щодо всіх поправок, потім усі їх поставимо... не будемо ставити...

Юлія Володимирівна – 7 хвилин, і переходимо до голосування.

Тимошенко – 7 хвилин. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, сьогодні в остаточному варіанті буде голосуватися проект Закону «Про Військового омбудсмана». Це інститут, який створює Президент України для того, щоб мати можливість захищати права військовиків, ветеранів, їх родин. Усі ми знаємо, в якому стані нині захист прав військовиків, ветеранів і їх родин, думаю, нікому не потрібно це розповідати. Наші військовики, ветерани не просто віддають своє життя, вони все, що в них є, віддають для того, щоб захистити нас, але їх права чомусь залишилися десь на периферії. У цьому парламенті більше говорять про лобістські закони, про те, як краще облаштувати окремий бізнес, побудувати корупційні моделі, забрати суверенітет України, а про права святих людей, які нині боронять Україну, в цьому залі взагалі немає жодних розмов.

Проект Закону «Про Військового омбудсмана» не є досконалим, це абсолютно точно. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, який обирається парламентом, у нас з вами уже є, але робота цієї інституції стосовно військовиків, ветеранів і їх родин не справляє враження, що вони задоволені. На жаль, діаметрально протилежна історія. Крім того, Уповноважений Президента України з питань захисту прав військовослужбовців та членів їх сімей також працює вже майже рік, але жодних результатів, які відчули б військовики, теж немає.

Чи ми не знаємо, що сьогодні нашим військовикам не виплачують гроші за поранення, вибірково виплачують, не надають відпусток; недоліковують і недореабілітовують наших поранених військовиків, а коли мова іде про протезування, то поставили вище межу обмеження державного фінансування, і для особливо складних випадків протезування, на жаль, державних грошей немає? Це аморально і це ницо.

Ми всі прекрасно знаємо, що наші військовики, які перебувають у резерві, практично перед участю в бойових діях, мають заробітну плату у розмірі 20 тисяч гривень. І це тоді, коли тилові силовики мають заробітну плату в три, чотири і п'ять разів вищу. А до наших військовиків таке ставлення.

Ми що, не знаємо, що діти загиблих, діти тих родин, де є військовики, які воюють, теж абсолютно не отримують тих пільг, які передбачені в законах, тому що закони не виконуються? Дуже боляче сьогодні чути, а ми з вами створили міжфракційне депутатське об'єднання «Захист прав ветеранів, учасників бойових дій та членів їх родин», скільки питань військовиків не вирішується. У нас проведена інвентаризація: більше 50 питань, щодо яких передбачено законодавче врегулювання, не вирішуються.

Чому наші внутрішньо переміщені громадяни, які нині воюють, їх родини не мають квартир, не мають грошей на оренду житла, не мають грошей для того,

щоб розпочати якесь іпотечне кредитування? Питання житла для військовиків сьогодні взагалі не вирішується. І таких питань безліч.

Я хочу зараз дуже чітко заявити, що, так, наша фракція не поділяє позицію, коли голосується проект закону, відповідно до якого Президент буде призначати Військового омбудсмана, а це де-факто парламентська інституція. Так, це у певній мірі за межами Конституції України. Але, дорогі друзі, наша фракція буде голосувати за, тому що ми вважаємо, що Президент, коли формує інститут омбудсмана, який буде займатися захистом прав військовиків, ветеранів і їх родин, бере на себе публічну відповідальність за те, щоб права цих святих людей в Україні були захищені ще і Президентом України. І якщо виконавчі структури не здійснюють свою роботу, а Президент по суті нині є їх прямим керівником, де-факто, то треба, щоб він взяв на себе таким законом відповідальність за дотримання прав людей, які воюють, ветеранів, їх родин, тих, хто в полоні, тих, хто безвісти зник, родини повинні мати захист. Наша фракція це підтримує.

Також я хотіла б зараз з парламентської трибуни ще раз повідомити всім, хто нас у країні чує, що у Верховній Раді України створене міжфракційне депутатське об'єднання «Захист прав ветеранів, учасників бойових дій та членів їх родин», до якого увійшли народні депутати із усіх фракцій. Я очолюю це об'єднання, яке разом з нашою командою відкрило телефонну «гарячу лінію» за номером: 0 800 405 450.

Прошу всіх, хто з військовиків, ветеранів та їх родин не добився справедливості у захисті своїх прав, звертатися до міжфракційного об'єднання. Ми будемо співпрацювати з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, з Військовим омбудсманом, який після голосування за цей проект закону буде вже по суті законною інстанцією. Ми будемо робити все для того, щоб жодне звернення жодного нашого військовика, ветерана, члена їх родин, дитини, члена родин загиблих, тих, які безвісти пропали, тих, у кого в полоні близькі, не було поза увагою, щоб вони знайшли справедливість і були захищені.

Слава нашим героям!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Разумков – 4 хвилини.

Запросіть народних депутатів до залу, будь ласка, за 4 хвилини буде голосування.

РАЗУМКОВ Д.О. Дякую, Олександр Сергійовичу. Питання Військового омбудсмана дійсно важливе, як і взагалі захист прав військовослужбовців, захист прав пенсіонерів, захист прав студентів – у принципі всіх. Але, на жаль, те, що відбувається сьогодні у Верховній Раді, те, що ми бачимо, це не захист прав людей, а більше політичні ігрища.

Коли ми говоримо про інтереси наших захисників, треба не закони про СЗЧ то одні, то інші, то п'яті, то 25-ті приймати, і потім, звісно, вносити зміни, чи демотивувати наших хлопців. Хто їздить на фронт і спілкується із захисниками, той добре це знає.

Кількість тих, хто пішов у СЗЧ переважила (скільки там?) вже за 200-250 тисяч осіб. Це лише офіційні показники. І це результат роботи влади. Це не тому, що люди не хочуть бути в армії, а тому, що немає мотивації, тому, що вони дуже часто бачать, яке ставлення до хлопців та дівчат нині на лінії зіткнення і, в принципі, у Збройних Силах України. Я не кажу про всіх, бо є дуже круті командири, дуже круті офіцери, які такими були, є і будуть, але відомо і про багато інших випадків.

Для того щоб змінити цю ситуацію, треба насамперед ліквідувати «бусифікацію». Це стало вже таким наративом не іпсошних російських каналів, можна просто піти на вулицю і запитати у людей, які вам скажуть, що думають стосовно цього. Для того щоб це ліквідувати, потрібно було прийняти наші поправки до проекту закону про мобілізацію, якими заборонялося ходити в балаклавах, вимагалось, щоб працівники ТЦК показували документи, щоб була відео- і фотофіксація ще два роки тому, а не зараз, як це вводиться з бодікамерами, які дуже часто просто не працюють. Є фото- і відеофіксація, потім картинка поширюється через телеграм-канали, усі дивляться. Росіяни це теж використовують як ІПСО, але вони це не знімають на «Мосфільмі», а бачать на наших вулицях. І це відбувається тому, що повністю провалений цей процес. Для того щоб люди йшли до Збройних Сил України, має бути мотивація. Станом на сьогодні це може бути лише фінансова мотивація. Коли їдиш і спілкуєшся з офіцерами, хлопцями, які воюють, вони говорять про те, що нині лише цей механізм може дати результат.

У нас було розпочато геніальний проект «Контракт 18-24»: 1 мільйон гривень для кожного захисника, який підпише цей контракт. О'кей. Ми подали відповідний законопроект, яким дається можливість для всіх отримати 1 мільйон гривень при підписанні першого контракту. Це реально змінить ситуацію на фронті, мотивує людей, які приходять до лав Збройних Сил України. А не так, як відбувається зараз: «бусифікували», а до фронту доїхало 20 відсотків, тому що інші кудись розійшлися, скажемо це дуже м'яко так, а вже витратили державні кошти на утримання, форму, набої, харчування і багато інших речей.

Інше питання. Сьогодні величезна кількість людей, яких мобілізують, мають вік 55 плюс. Ви добре знаєте, що їх ефективність на лінії бойового зіткнення, м'яко кажучи, залишає бажати кращого. Дуже часто вони могли б працювати у напрямках, за якими спеціалізуються, – хтось інженером, хтось механіком, хтось водієм. Так, це не передок, але точно буде закриття тих дірок, які зараз є в Збройних Силах України. І так само написано в нашому проекті закону, що люди віком 55 плюс можуть обирати: або перебувати на лінії бойового зіткнення і отримувати 100 тисяч гривень, або нести службу трохи далі від лінії фронту.

Давайте приймати нормальні закони, завдяки яким дійсно буде допомога армії, боротьба з проблемою СЗЧ і забезпечення прав людей.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до прийняття рішення.

Шановні колеги, займіть, будь ласка, свої місця. Запросіть народних депутатів до залу. Запросили?

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про Військового омбудсмана» ([№ 13266](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 283.

Рішення прийнято.

Закон ухвалено.

По фракціях і групах покажіть, будь ласка.

З процедури – Герасимов.

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане головуєчий! Шановні народні депутати! Звертаюся до вас, пане головуєчий, з проханням поставити на голосування пропозицію про прийняття Верховною Радою процедурного рішення про заслуховування в п'ятницю під час представлення проекту Державного бюджету України на 2026 рік щодо мети, завдань та результативних показників відповідних бюджетних програм, а саме головних представників розпорядників бюджетних коштів: Міністерства економіки, довілля та сільського господарства України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України і Міністерства розвитку громад та територій України.

Дякую за увагу. Прошу поставити цю пропозицію на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можете озвучити статтю Регламенту Верховної Ради України, відповідно до якої ви це пропонуєте?

ГЕРАСИМОВ А.В. Стаття 154 Регламенту. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Там саме написано, що процедурне рішення?

ГЕРАСИМОВ А.В. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це процедурне рішення – 150?

ГЕРАСИМОВ А.В. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Юліє, у вас альтернативна пропозиція? Інша. Тоді ми спочатку визначимося щодо цієї, якщо ви не проти.

Ставлю на голосування пропозицію Артура Володимировича Герасимова. Прошу голосувати.

«За» – 155.

Рішення прийнято.

Прошу Апарат Верховної Ради України підготувати відповідні листи і спрямувати їх на адресу названих Артуром Герасимовим для стенограми розпорядників. Більше нам не треба, вистачить тих.

Пані Юлія Клименко, вибачте, Сірко. Будь ласка.

СІРКО Ю.Л., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Шановний головуючий! Шановні колеги! Прошу поставити на голосування пропозицію про невідкладне підписання Закону України «Про Військового омбудсмана» (проект № 13266), який ми тільки що прийняли. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування пропозицію пані Юлії Сірко про надання доручення Голові Верховної Ради України щодо невідкладного підписання ухваленого щойно Закону України «Про Військового омбудсмана» (проект № 13266) та негайного направлення його Президенту України на підпис. Прошу голосувати.

«За» – 268.

Рішення прийнято.

Переходимо до наступного питання порядку денного...

Людмила Буймістер – з процедури. Будь ласка.

БУЙМІСТЕР Л.А., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 223, м. Київ, політична партія «Слуга народу»).* Фракція «Батьківщина». Пане головуючий, я виступлю з процедури. Ми щойно прийняли Закон України «Про Військового омбудсмана», але я хочу звернути увагу на вже неодноразове

порушення моїх прав і як народного депутата, і як військовослужбовиці Збройних Сил України. З 2022 року я служу в лавах Збройних Сил України і з цього ж 2022 року спочатку як позафракційна, а тепер як член фракції «Батьківщина» прошу парламент прийняти рішення про мій перехід до Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки. Це рішення на сьогодні блокується президією Верховної Ради і «слугами народу».

Прочу дати доручення регламентному комітету невідкладно розглянути мою заяву, прийняти постанову, не порушувати мої права як народного депутата і дати мені можливість працювати в профільному комітеті, ця діяльність пов'язана з моєю службою вже з 2022 року. Прочу поставити на голосування пропозицію про невідкладний розгляд на засіданні регламентного комітету...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергію Віталійовичу, це питання розглядалося в регламентному комітеті?

КАЛЬЧЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). (Не чути).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не розглядалося (Шум у залі).

Голова Верховної Ради України може доручити комітету розглянути внесення змін до постанови. Я не можу.

Поставити пропозицію на голосування?

Ставлю на голосування пропозицію Буймістер так, як вона її озвучила. Це не процедурне рішення, тому потрібно 226 голосів. Прочу голосувати.

«За» – 144.

Рішення не прийнято.

Можемо перейти до угоди про сторічне партнерство, а потім будемо далі рухатися.

Федина – з процедури. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р. Продовжуючи тему, порушену моєю колегою, я прошу Верховну Раду нарешті включити до порядку денного і розглянути проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо права народного депутата України перебувати на військовій службі за контрактом у складі Збройних Сил України, Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад у період дії воєнного стану» ([№ 7187](#)).

Він поданий ще в березні 2022 року. Я не розумію, чому його розгляд так затягується. Його прийнято в першому читанні. Мені здається, що хоча би

постфактум, але вже треба його прийняти, щоб усе було абсолютно законно. Це було би нормально.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Переходимо до розгляду проекту Закону «Про ратифікацію Угоди про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії» ([№ 0332](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 226.

Рішення прийнято.

Для доповіді запрошується заступник міністра закордонних справ України Олександр Павлович Міщенко. Будь ласка.

МІЩЕНКО О.П., заступник міністра закордонних справ України. Шановний пане головуючий! Шановні президіє, народні депутати! Президент України та Прем'єр-міністр Великої Британії 16 січня 2025 року підписали в місті Києві Угоду про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. Зазначена угода базується на чинних двосторонніх документах: Угоді про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії від 2020 року і Угоді про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії від 2024 року, поглиблюючи їх на всіх ключових напрямках.

Сьогодні без перебільшення можна сказати, що Велика Британія є нашим надійним партнером, союзником і одним із світових лідерів у підтримці України. Вона послідовно надає масштабну військову, фінансову і гуманітарну допомогу, активно відстоює українські інтереси на міжнародній арені та бере на себе ініціативу в багатьох ключових питаннях: від оборони і санкційного тиску на агресора до участі у відновленні нашої держави.

Ми приділяємо цій угоді велику увагу, тому що вперше в нашій практиці угода підписана на 100 років. Попри заяви агресора, що Україну не бачать на карті світу, Велика Британія чітко показує, що Україна є і буде 100 років і далі. Ми пропонуємо ратифікувати цю угоду.

Британська сторона 4 липня офіційно нотою повідомила наше посольство про завершення своїх внутрішньодержавних процедур і початок дії угоди. Отже, ця угода, що була підписана разом з декларацією і відповідним додатком, яким передбачається співпраця наших спеціальних служб, є комплексним документом,

завдяки якому поширюються наші можливості в оборонній сфері, зокрема є чітке регламентування дій у виробництві зброї, розподілі технологій, різних сферах діяльності наших Збройних Сил. Також угодою передбачаються всі...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Слово надається заступнику голови комітету, голові підкомітету Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Марині Олегівні Бардіній. Будь ласка, Марино Олегівно.

БАРДІНА М.О., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Добрий день, шановні колеги! Комітет з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва на своєму засіданні розглянув внесений Президентом України проект Закону України «Про ратифікацію Угоди про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії» і рекомендував Верховній Раді прийняти його за основу та в цілому з урахуванням техніко-юридичних правок.

Ми вдячні Погоджувальній раді, яка прийняла одностайне рішення включити цей законопроект до порядку денного, і просимо вас його підтримати.

Метою законопроекту є зміцнення стратегічного партнерства між двома державами в оборонній, безпековій, торговельно-економічній, енергетичній, освітній, науковій, культурній, соціальній та міграційній сферах, а також у сферах правосуддя та інформаційної безпеки.

Відповідно до пояснювальної записки за підписом міністра закордонних справ України пана Андрія Сибіги прийняття цього проекту закону, його подальша реалізація та реалізація положень самої угоди після набрання нею чинності не потребуватимуть додаткових витрат з державного бюджету та не призведуть до зменшення фактичних доходів бюджету. Законопроект отримав підтримку всіх необхідних відомств.

Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу визнав положення законопроекту такими, що регулюються національним законодавством країн – членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України також підтримало цей законопроект.

Колеги, просимо вашої підтримки в залі для того, щоб ратифікувати надважливий двосторонній документ про історичність взаємовідносин між нашою країною і Великою Британією.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, для обговорення цього проекту закону прошу представників фракцій і груп записатися на виступи: два – за, два – проти. Будь ласка, колеги, записуємося.

Воронько Олег Євгенійович, депутатська група «Відновлення України».

ВОРОНЬКО О.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 103, Кіровоградська область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день! Шановний пане Голово, прошу передати слово Юрченку Олександрю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Юрченко. Будь ласка.

ЮРЧЕНКО О.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Стратегічна Угода про сторічне партнерство між Україною та Великою Британією – це не просто формальність, це насправді дієвий інструмент для зміцнення нашої держави у світі, вона демонструє: вільна і незалежна Україна була, є і буде.

Угодою передбачається надання близько 3,6 мільярда фунтів стерлінгів на рік щорічної військової допомоги, що дасть можливість посилити нашу армію. Зокрема мова йде про підготовку військовиків різних спеціальностей, у тому числі пілотів. Також Сполучене Королівство активно підтримує прагнення України до отримання сучасних літаків, які перебувають на озброєнні НАТО.

Угода сприятиме співпраці в енергетичній сфері, зокрема видобутку стратегічних мінералів, розвитку «зеленої» енергетики та ядерних технологій. Передбачається реалізація спільних наукових проектів у таких галузях, як штучний інтелект, розробка дронів, агротехнології, навіть космічна сфера. Усі зазначені перспективи допоможуть Україні відновлюватися.

Сполучене Королівство є надійним стратегічним союзником, це доведено роками і реальними діями.

Прошу підтримати законопроект, колеги.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Народний депутат Заремський, я так розумію, передає слово Наталусі.

Наталуха Дмитро Андрійович. Будь ласка.

НАТАЛУХА Д.А., голова Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дуже дякую. Шановні колеги, ми сьогодні ратифікуємо не просто міжнародний договір, ми підтверджуємо союз, який триватиме довше, ніж життя кожного з нас, – 100 років. Це 100 років партнерства між Україною і Сполученим Королівством, колеги.

Англійський мислитель Френсіс Бекон якось сказав, що дружба примножує радощі та ділить смуток. Так от, у ХХІ столітті ми можемо сказати, що дружба множить також і силу, бо саме дружба наших парламентів, яка за останні шість років розвивалася завдяки групі дружби Україна – Велика Британія, членами якої є більшість з вас, колеги, стала ґрунтом, на якому проросла ця угода. Як людина, що має честь очолювати разом з колегою Лесею Василенко цю групу шість років, скажу відверто: дипломатія парламентів – це не завжди гучні заголовки у газетах, частіше це довгі вечори за пінтою британського елю або чаркою української горілки і розмови, з яких народжується довіра. Саме ця довіра крок за кроком дала змогу укласти цей історичний документ, який ми сьогодні ратифікуємо.

Черчилль якось зауважив, що історія буде доброю до нього, адже він збирається її писати. І сьогодні, шановні друзі, ми разом пишемо цю історію. Ми закладаємо фундамент для того, щоб через 100 років, у 2125 році українські та британські парламентарії подивилися назад і сказали, що ці відчайдухи мали відвагу не просто говорити про союз у розпал війни, а мали відвагу укласти його. Наш союз це не лише папір і підписи, це спільна боротьба проти агресії, допомога в темні часи, підтримка у найважчі дні, те, що Британія робила для нас, і те, що ми цінуємо більше, ніж будь-які слова.

Сьогодні, шановні колеги, ми голосуємо не просто за угоду, ми проголосуємо за майбутнє, у якому Україна і Велика Британія залишаються поряд союзниками, друзями, братами і сестрами спорідненими духом і зброєю. Ми ніколи не здавалися, ми ніколи не здаємося і ми ніколи не здамося.

Слава Україні! Боже, бережи короля!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немиря Григорій Михайлович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

НЕМИРЯ Г.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги, на четвертому році війни найменше, що нам потрібно, це помпезні оцінки. Думаю, ми маємо тверезо дивитися на речі та вивчати уроки, зокрема уроки Будапештського меморандуму, про який чомусь не згадали в преамбулі цієї історичної угоди.

Дійсно, назва заворює – сторічне партнерство. А чому не тисячорічне партнерство? До речі, колеги, хто читав цю угоду, будь ласка, підніміть руки. Я знаю, що всі члени фракції «Батьківщина» прочитали, бачу, один – з фракції «Європейська солідарність», десть п'ять колег у залі.

Я хочу наголосити, що ця угода важлива як сигнал того, що Британія поряд з Україною. Але нам потрібні справжні безпекові гарантії. Я запитую: чи є юридично зобов'язуючі безпекові гарантії в цій угоді, яка має 14 статей? Відповідь: немає.

Про цифри, як говорилося, 3 мільярди фунтів стерлінгів на рік військової підтримки та інші, добрі, багаті цифри, зазначається в декларації, спільній, великій і конкретній, але її не подають на ратифікацію, тобто вона не юридично зобов'язуюча частина цієї угоди.

Колеги, безумовно, це важлива угода, яка привертає увагу назвою, тому що сто років, але необхідно вивчати уроки. Ратифікуючи цю угоду, давайте дивитися, щоб наступні угоди мали реальний зміст, а не просто добрі наміри.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рудик Сергій Ярославович, група «Партія «За майбутнє». Після нього ще Порошенко – 1 хвилина, Колтунович – 1 хвилина і Сірко – 1 хвилина. Будь ласка.

РУДИК С.Я., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець). Шановні українці! На відміну від багатьох своїх колег у цьому залі, я читав текст угоди, яку ми сьогодні ратифікуємо. Там мова йде про безпеку, стандарти НАТО, до яких Україна вперто йде, незважаючи на все, морську безпеку, торгівлю між країнами, міграцію і, до речі, притягнення до відповідальності корупціонерів. Це теж там є. Так, можливо, вона не така класна, як з американцями, бо там нічого немає про доступ до українських ресурсів на привілейованих правах. Може, це хтось хотів би там побачити?

Просто дружба для нас країна запропонувала руку підтримки у критичний для нашої держави час, а ми, замість того щоб подякувати, шукаємо чогось не того. Давайте будемо вдячними нашим партнерам. І навіть 3,6 мільярда фунтів стерлінгів (не доларів), як сказали колись у мультику «безвозмездно», – це набагато більше, ніж ніщо в обмін на українські ресурси.

Користуючись нагодою, я хочу подякувати колективу Міністерства закордонних справ України, посольству України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, особисто послу України пану Валерію Залужному за якісну, добру і перспективну угоду, яка, дасть Бог, захистить нашу державу на многая літа.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Порошенко. Будь ласка.

Після цього виступлять Колтунович, Сірко, і переходимо до голосування. А, ще будуть виступати Олена Костянтинівна та Олександр Сергійович, потім переходимо до голосування.

ПОРОШЕНКО П.О., член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Фракція «Європейська солідарність» голосує за цю угоду.

Я щойно повернувся з Великої Британії, де мав зустрічі в уряді, парламенті, Кембриджському університеті, там читав лекції, виступав на конференції. Велика Британія є нашим надійним партнером. Але ця угода має виключно символічний характер.

Чому ж ми голосуємо? Тому що в угоді зазначена необхідність членства України в НАТО як єдиної стратегічної позиції забезпечення безпеки. Членство України в НАТО передбачає внутрішні реформи. Про це резолюція Європейського парламенту, про це говорила Меццола. І дуже важливо, щоб влада почула це. Там демократія, там свобода, там зброя, там оборонна промисловість, там фінанси, там безпека, незалежність і свобода України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович Олександр Сергійович. Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую. Шановний пане Голово! Незважаючи на багато в чому декларативний контекст, я хочу звернути увагу на статтю 4 «Посилення економічного та торговельного співробітництва» угоди. Велика Британія – це 3,6 відсотка трильйонів доларів ВВП, шоста економіка світу. А ми (уявляєте!) торгуємо з ними... Тільки 1,2 відсотка експорту спрямовується до Великої Британії, 0,3 мільярда доларів.

Представники Кабінету Міністрів України говорили про масштабне фінансування. З 2022 року надійшло в бюджет України лише 3 мільярди доларів або 2 відсотки від 144 мільярдів, майже 145, які ми отримали.

Посилення торговельно-економічного співробітництва, залучення прямих іноземних інвестицій, збільшення обсягів експорту – саме це буде повноцінною реалізацією статті 4 цієї угоди, що матиме реальний ефект насамперед для економіки України. Тоді ця угода матиме якийсь зміст.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Сірко, фракція «Голос». Будь ласка.

А, ще Бакунець буде виступати.

СІРКО Ю.Л. Фракція «Голос». Шановні колеги! Незважаючи на те, що, дійсно, ця угода рамкова, але вона дуже символічна. Ми сьогодні ратифікуємо і укладаємо сторічну угоду з великою нацією. З нацією, яка сторіччями вміє оборонятися, яка створила армію, яка побудувала сильний оборонний сектор, яка організувала найкращу морську безпеку. Нам є чому повчитися, ми маємо можливість з ними спільно інвестувати, спільно розробляти, спільно отримувати знання. Єдине, чого у нас наразі немає, – це бажання розвивати цей важливий інструмент співпраці з нашими колегами з Великої Британії в Україні.

Якщо ви зайдете на сайт уряду Великої Британії, то побачите, що там є ця угода і відображена практична реалізація, а на сайті Міністерства закордонних справ України майже нічого немає, тільки теорія. Давайте цю угоду практично реалізовувати, усе в наших руках.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакунець Павло Андрійович. Будь ласка.

Колеги, починайте потрошку запрошувати народних депутатів до залу.

БАКУНЕЦЬ П.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»).* Депутатська група «Довіра». Ми підтримуємо ратифікацію цієї історичної угоди.

Вважаю, що Велика Британія є колискою демократії, і мати одним із стратегічних партнерів таку країну – це велика честь для кожного українця. Ми чітко розуміємо, що в угоді зазначені і співпраця в оборонній сфері, і співпраця в економічній сфері, і співпраця в енергетиці, що дуже важливо для багатьох проектів в Україні.

Дякую профільному міністерству. Дякую групі дружби, яка, дійсно, не лише гучними заголовками, а й великою рутинною працею, провівши багато зустрічей, зробила все для того, щоб цього року угоду підписали, а сьогодні ми ратифікували її в цьому залі.

З вірою в Бога і людей!

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олена Костянтинівна Кондратюк. Будь ласка.

Після цього ще виступить Олександр Сергійович, і голосуємо, шановні колеги.

КОНДРАТЮК О.К., *заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Шановні колеги, насамперед я хочу зазначити, що ми не просто ратифікуємо унікальний документ, а маємо честь ратифікувати угоду про сторічне партнерство між Україною та Великою Британією. Дійсно, це не просто міжнародний договір, це символ нашої довіри, стратегічного партнерства на покоління вперед.

І хочу ще раз сказати, що таке партнерство, яке мають український та британський парламенти, яке має Міністерство закордонних справ України, коли міністерка закордонних справ Великої Британії Іветт Купер приїздить до України, саме сюди її перший візит, багато про що свідчить.

Нині Велика Британія разом з Німеччиною і Францією формує безпекову вісь Європи, і для нас, України, надзвичайно важливо бути інтегрованими до цієї системи. Особливо хочу підкреслити, що Велика Британія очолює JEF – це

Об'єднані експедиційні сили, до яких входять дев'ять країн Північної Європи. Це реальне військове об'єднання, здатне оперативно та рішуче приєднувати до всіх своїх навчань і досвіду Україну. Для України це ще одна можливість і водночас доповнення до майбутнього членства в НАТО, що гарантує нашу безпеку тут і зараз.

Ратифікуючи цю угоду, не слід забувати про додаткові можливості, які відкриваються перед Україною саме цією угодою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олено Костянтинівно.

Олександр Сергійович, і після цього будемо голосувати.

Прошу народних депутатів займати свої місця.

Будь ласка, Олександр Сергійовичу.

КОРНІЄНКО О.С., *Перший заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Шановні колеги! Я не сумніваюся, що зараз буде найбільша цифра на табло принаймні на сьогодні. Але хочу розказати, що я мав честь виступати на з'їзді Лейбористської партії два роки тому, було більше 10 тисяч британців, членів Лейбористської партії, які, стоячи, безперервно аплодували 5 хвилин українському народу, нашій витримці, нашим Збройним Силам, нашій демократії під час війни (*Оплески*). І це угода не просто між країнами, це угода між нашими народами, які дійсно є братніми і дружніми, тому для нас велика честь зараз її ратифікувати.

Прошу всіх підтримати законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Сергійовичу.

Шановні колеги, прошу вас зайняти свої місця, ми переходимо до дуже важливого голосування, дуже важливої ратифікації. Справді, як уже сьогодні сказали, не просто дасть можливість ратифікувати чергову міжнародну угоду, приєднатися до якогось договору, укласти інший акт або, як написано в Конституції України, дати згоду Верховної Ради на міжнародно-правий акт. Це більш ніж ратифікація, це серйозний намір вибудувати сторічні відносини між двома партнерами. І не просто вибудувати, а продемонструвати це волею українського парламенту.

Я нещодавно повернувся із саміту «Великої сімки», де мав можливість зустрічатися з Ліндсі Гойлом – спікером британського парламенту. Ми з ним обговорювали і це питання. Я йому сказав, що до наступної нашої зустрічі український парламент зробить усе, щоб ця угода була ратифікована. Наступна наша зустріч відбудеться в жовтні. Дуже сподіваюся, що ми продемонструємо єдність під час ратифікації цієї угоди.

Я не буду більше затягувати час, тому що хочу, щоб ми проголосували раніше, ніж ця сторічна угода завершиться.

Шановні колеги, закликаю вас сьогодні проголосувати і підтримати цей проект закону.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про ратифікацію Угоди про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії» ([№ 0332](#)) за основу та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 295.

Рішення прийнято.

По фракціях і групах покажіть.

Секунду, Олександрє... *(Шум у залі)*.

Друзі, що у вас постійно з процедури? Ну якась процедурна... Слухайте...

Олександрє Сергійовичу, будь ласка.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Є пропозиція доручити Голові Верховної Ради України невідкладно підписати прийнятий щойно Закон України «Про ратифікацію Угоди про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії» (проект № 0332) та негайно направити його Президенту України на підпис. Прошу голосувати.

«За» – 288.

Рішення прийнято.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександрє Сергійовичу.

З процедури, бачу.

Спочатку Гончаренко – з процедури, а потім Железняк – з процедури теж.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Шановний пане Голово, коли ви запитуєте про те, що ж з процедури, так увімкніть мікрофон і дізнаєтеся. З процедури я пропоную на завтра на 12 годину запросити до Верховної Ради Директора Національного антикорупційного бюро України Кривоноса та керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Клименка щодо питання боротьби з корупцією в Україні, точніше, про стан боротьби з корупцією в Україні – так звучить питання. Хочеться почути їх доповіді.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, наскільки я поінформований, ця пропозиція сьогодні вже голосувалася і не набрала необхідної... *(Шум у залі)*. Друзі, дивіться... Шановні колеги, це виклик одних і тих самих осіб. Усе *(Шум у залі)*. Ні. Дякую, шановні колеги.

Наступний Железняк – з процедури. Будь ласка *(Шум у залі)*.

Дивіться, може бути різний час, може бути інша тема, це все називається неправильно. Друзі, ви спробували, але зал не підтримав *(Шум у залі)*.

До роботи. Прошу порядку в залі.

Железняк. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Пане Голово! Шановні колеги! Я отримав відповідь від Апарату Верховної Ради України (вдячний за те, що було таке доручення) на те, що відповідно до вимог статті 227 і статті 11 уряд мав протягом місяця після сформування подати свою програму. Нагадаю, два місяці тому відбулася ця нетривіальна подія, ми замінили посадовців «кріслами чи ріжками», як вам завгодно, і тепер у нас новий уряд. У зв'язку з цим моя конструктивна пропозиція.

Зважаючи, що Апарат зазначає, що така програма не зареєстрована, прошу поставити на голосування пропозицію про виклик Прем'єр-міністра України на 10 годину в п'ятницю щодо питання подання Програми діяльності Кабінету Міністрів України. Прошу за це проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ярославе Івановичу.

На жаль, ми не можемо в п'ятницю о 10 годині, тому що відповідно до... *(Шум у залі)*. Секунду. Відповідно до Регламенту Верховної Ради України цей час чітко зарезервований за «годиною запитань до Уряду». Погоджувальною радою визначена тема «години запитань до Уряду», яка стосуватиметься бюджету, і буде Прем'єр-міністр України. Я просто не можу регламентну процедуру, яка визначена в законі, міняти постановою Верховної Ради. Тому така відповідь.

Шановні колеги, наступний проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо використання в освітньому процесі освітнього мобільного додатку «Мрія», а також використання е-документа про освіту» ([№ 13465](#)).

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього проекту закону за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 198.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова голову Комітету з питань освіти, науки та інновацій Бабака Сергія Віталійовича. Сергію Віталійовичу, я так розумію, що ви і від комітету, і від авторів виступатимете, тому до 4 хвилин. Будь ласка, Сергію Віталійовичу.

БАБАК С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Як відомо, є два способи провести реформи. Перший – ми приймаємо закон, а далі він імплементується Кабінетом Міністрів України. І другий спосіб, коли Кабінет Міністрів реалізує експериментальний проект, і за його результатом ми бачимо, як це працює. Далі ми легалізуємо це в законодавстві. Часто це найбільш правильний шлях. Саме цим шляхом і пішов Кабінет Міністрів, якщо ми говоримо про освітній електронний додаток «Мрія».

Додаток «Мрія» використовується експериментально другий рік. Понад 2 тисячі шкіл добровільно приєдналися до цього додатка разом з учителями, батьками і учнями. Це дійсно тішить, тому що доводить дієвість і ефективність роботи додатка. Він насправді полегшує життя вчителів, бо в них стає менше звітності. Він полегшує життя учнів і батьків, тому що існує прозорість надання освітніх послуг, отримання результатів і контролю якості освіти.

Цим законопроектом, власне, унормовується експериментальний проект і його результат. У ньому чітко визначено, що таке освітній додаток «Мрія», з якими реєстрами він співпрацює, до яких має доступ. Ним також унормовується питання електронного документа про освіту і електронного додатка до нього, причому на добровільній основі. Зараз, ви знаєте, що в «Дії» можна підтягнути, кожен з вас може це зробити, свої документи про освіту. Власне, це те, що затверджено постановою уряду реалізацію експериментального проекту, а буде внормовано законом після нашого з вами голосування.

І найважливіше. Цим проектом закону внормовується питання обробки персональних даних. У ньому зазначені виняткові підстави для збору і обробки персональних даних, що базуються на двох ключових принципах: добровільність і поінформованість. Усе це буде відбуватися відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

Шановні колеги, Комітет з питань освіти, науки та інновацій на своєму засіданні розглянув цей проект закону і рекомендує прийняти його за основу.

Дуже прошу підтримати.

Щиро дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу представників фракцій і груп для обговорення цього проекту закону записатися на виступи: два – за, два – проти.

Від фракції «Слуга народу» – Колебошин Сергій Валерійович. Будь ласка.

КОЛЕБОШИН С.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 140, Одеська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Дані – це те, чого критично не вистачає не тільки загалом нашій державі, але й системі освіти, зокрема шкільної освіти, це точно. Нещодавно ми з вами розглядали постанову про неможливість закриття шкіл, де вчиться менше 45 і відповідно 60 дітей. Коли ми не володіли точними даними, для нас проблема мала одне забарвлення, але після того, як ми отримали реальні дані, проблема постала під зовсім іншою оптикою. Рішення були прийняті саме на користь системі освіти.

Застосунок «Мрія» – це можливість мати об’єктивні та реальні дані як для держави, так і для батьків, а особливо для дітей. Це не тільки про дані, це про можливості. Про можливості додаткового навчання, про можливості позашкільної активності, про можливості щодо соціально-емоційних навичок дітей. Але створити застосунок – це одне, а інтегрувати його до реєстрів, які існують, – це зовсім інше, хоча і обов’язкова частина того, щоб застосунок дійсно почав працювати і, можливо, став геймченджером у системі освіти. Я не впевнений, що це може бути геймченджером, але те, що завдяки йому можна спростити і покращити якість навчання, зручність навчання, це факт.

Прошу підтримати законопроект у першому читанні, а потім і в другому, це дасть можливість інтегрувати систему «Мрія», поєднавши її з реєстрами, які вже існують.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Артур Володимирович Герасимов, фракція «Європейська солідарність».
Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В. Прошу передати слово народному депутату шостого, сьомого, восьмого і дев’ятого скликань Володимирі Ігоровичу Ар’єву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Ар’єв. Будь ласка.

АР’ЄВ В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). У минулому скликанні ми вже обговорювали питання реформи середньої освіти, були зроблені перші кроки для того, щоб закласти основу. Я очолював у Парламентській асамблеї Ради Європи Комітет з питань культури, освіти, науки і медіа. І рекомендації цього комітету: займатися не стільки формальними підходами і обгортками, скільки тим, щоб середня освіта була цікавою по суті.

У нас є дуже багато проблем, але я хочу назвати п’ять, які нині заважають середній освіті нормально розвиватися.

Перша. Це застарілі програми і методики. Значна частина навчальних матеріалів орієнтована на заучування, а не на розвиток критичного мислення та практичних навичок. Перевантаження фактологією, надмірна кількість предметів. Дітей не зацікавлюють знаннями, змушують коритися нав'язаній програмі та системі, і як результат – втрата інтересу до навчання у багатьох учнів.

Друга. Недостатня практичність знань. Учні рідко отримують корисні для життя навички, такі як фінансова грамотність, підприємництво, цифрова безпека тощо.

Третя. Нерівність доступу до якісної освіти. Різниця між містом і селом разюча.

Четверта. Низькі соціальний статус і мотивація вчителів. Відтік кадрів сьогодні шалений, обіцяних 4 тисяч доларів так ніхто і не побачив. Помахали морквиною під час виборів і забули. Це теж причина того, що частина педагогів працює за старими шаблонами, не маючи часу на розвиток ресурсів.

І п'ята. Формалізм. Критерії оцінювання більше відображають формальні показники, ніж реальні знання чи здібності учнів, але, можливо, формальний підхід і потрібен, щоб виховувати дуже слухняних виборців. Тому формальність зараз передусім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кожем'якін Андрій Анатолійович, фракція політичної партії «Батьківщина», передає слово Івану Григоровичу Кириленку.

Будь ласка, Іване Григоровичу.

КИРИЛЕНКО І.Г., *член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Є буква і дух закону. Справді, сотні тисяч наших дітей перебувають на прифронтових і навіть окупованих територіях, вони навчаються за українськими програмами. Бомбардування, обстріли, навчання у підземних школах, бомбосховищах, «на удалонке», навчання переміщених осіб. Друзі, усе це треба в нормувати, облікувати, забезпечити управління цим процесом.

У цьому законопроекті дається відповідь на згадані проблеми і виклики: цифровізація, електронний документообіг, електронні документи. Дух закону, якщо його буде прийнято, полягає в тому, що ми боремося за кожну душу, за кожного маленького українця.

Друзі, а яка ж проблема? Фракція «Батьківщина» постійно на цьому наголошує: будь-який процес цифровізації і будь-які електронні документи передбачають активне використання персональних даних дітей і створення реєстрів, які є предметом особливої уваги ворога. У контексті цього треба зауважити, що в Європейському Союзі ще в 2018 році прийнято рішення про заборону використання персональних даних дітей, по суті заборону цифровізації. Якщо такого немає, то чітко зазначені право дитини на захист її

персональних даних і обов'язок держави забезпечити це. Як це зробити? Основа має бути законодавчо визначена і прозоро врегульована, це норми для мирного часу, а у нас страшна війна і значно більші ризики. Тому на засіданні комітету ми домовилися... До речі, до законопроекту є зауваження науково-експертного середовища, професійних структур, які причетні до цих питань, громадських організацій...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Григоровичу.

Запрошую до слова народного депутата Сухова Олександра Сергійовича, депутатська група «Довіра».

Шановні колеги, після цього ще будуть виступи Совсун, 1 хвилина, і Рудика, 1 хвилина, а далі голосуємо.

Спочатку слово має Сухов. Будь ласка.

СУХОВ О.С., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 107, Луганська область, самовисуванець). Прошу передати слово Вельможному.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вельможний. Будь ласка.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 112, Луганська область, самовисуванець). Луганщина, депутатська група «Довіра». Розвиток освіти – це завжди добре, але одними цифровими документами та додатками українську освіту не врятуєш. Сотні шкіл в Україні щорічно закриваються назавжди. Дітей возять на навчання за 20-30 кілометрів від дому, на день витрачаючи на дорогу півтори-дві години.

Навчальні заклади мають найбільшу кількість гуртожитків та інших приміщень, у яких уже роками могли би жити переселенці, але ніхто не проводить інвентаризацію цього майна, порушуючи закон. Керівники шкіл можуть працювати 20-30 років, повністю втрачаючи можливість для розвитку. Якість освіти суттєво знижується.

Чи таку освіту ми хочемо? Чи хочемо ми, щоб наші діти ходили до школи, тому що так потрібно? Чи ми хочемо, щоб вони отримували якісні знання, які в подальшому будуть важливими у житті? Зі школи починається все.

Середня зарплата вчителя – 14-15 тисяч гривень. Чи можна зараз прожити на ці гроші? Це не життя, а виживання. У час війни, коли кожна гривня важлива, витрачати сотні мільйонів на проект, який дублює українські рішення, що вже прийняті, має щонайменше нелогічний вигляд, до того ж ці кошти можна було б спрямувати на військові потреби.

Найближчим часом ми будемо розглядати проект Державного бюджету України на наступний рік. Закликаю кожного народного депутата долучитися до внесення пропозицій до бюджету. Необхідно передбачити гідні заробітні

плати педагогам, суттєву підтримку переселенцям та іншим людям, які постраждали від війни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Голос» – Совсун Інна Романівна. Будь ласка, Інно Романівно.

СОВСУН І.Р., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! Безперечно, цей законопроект, ця ідея має сильні сторони. Так, нам потрібно автоматизувати процес управління школами. Так, є діти, які, на превеликий жаль, не можуть ходити до школи і навчаються онлайн. Але водночас система «Мрія» про дещо більше: домашні завдання, оцінки, розклад, спілкування. Усе це пропонується здійснювати через додаток «Дія», і це вкрай небезпечно. Це всупереч тому, що зараз роблять у Європі. Дивіться, Нідерланди, Іспанія, Австрія, Фінляндія, Швеція, Франція, Велика Британія – це країни, які нині встановлюють обмеження на використання смартфонів дітьми, тому що останні дослідження показують, що збільшення часу використання смартфонів дуже сильно пов'язано з вибухом стану тривожності та депресії серед підлітків.

Друзі, давайте про ці ризики теж пам'ятати, бо школа має залишатися простором живого спілкування, а не ще одним додатком у телефоні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рудик Сергій Ярославович. Будь ласка. Шановні колеги, після цього голосуємо.

РУДИК С.Я. Для тих, хто ратує за впровадження сучасних систем світу, розкажу те, чого, можливо, ви не знаєте, бо у вас немає дітей шкільного віку. Впроваджуються ці новації вже майже 10 років, в Україні утворилася ціла екосистема підприємств, які інвестують у такі додатки свої кошти, сплачують податки, заробляють. Ними користуються уже тисячі шкіл у нашій державі.

Що пропонується? Пропонується не тільки створити новий додаток, а й монополізувати ринок, витративши на це величезні бюджетні кошти. Тільки розроблення самої програми передбачає виплату 200 мільйонів гривень, і це лише початок.

Колеги, краще б ці гроші спрямувати на підвищення зарплат учителям, на школи, які у жахливих прифронтових умовах.

Я буду голосувати проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, підготуйтеся, будь ласка, до голосування.

Шановні народні депутати, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо використання в освітньому процесі освітнього мобільного додатку «Мрія», а також використання е-документа про освіту» ([№ 13465](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Колеги, готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 219.

Рішення не прийнято.

Особливо дякую колегам, які підходять.

Шановні колеги, будь ласка, займіть свої місця.

Є пропозиція направити цей проект закону на повторне перше читання.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення проекту закону № 13465 на повторне перше читання. Прошу голосувати.

«За» – 220.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, тоді давайте повернемо законопроект суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Ставлю на голосування пропозицію про повернення цього проекту закону суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання. Прошу народних депутатів голосувати. Будь ласка, давайте втілимо мрію. Прошу.

«За» – 219.

Рішення не прийнято.

Законопроект відхилено.

Шкода.

Шановні колеги, наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення виконавчого провадження через цифровізацію» ([№ 14005](#)).

Ставлю на голосування (шановні колеги, потрібно 226 голосів) пропозицію про включення цього проекту закону до порядку денного сесії. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 200.

Рішення не прийнято.

Законопроект не включено до порядку денного.

Ідемо далі.

Наступний проект Закону «Про Єдину інформаційну систему соціальної сфери» ([№ 11377](#)). Це друге читання... (*Шум у залі*).

Що – ні? (*Шум у залі*).

Шановні колеги, одну секунду.

Андрію Мотовиловець, можна вас на секунду?

Я оголосив про початок розгляду законопроекту, чи ні?

Шановні колеги, тоді в мене пропозиція така. На превеликий жаль... (*Шум у залі*). Я можу попросити?..

Шановні колеги, оголошую 3 хвилини перерви і запрошую лідерів фракцій і груп до мене на 1 хвилину. Решту колег прошу не розходитися.

Лідери фракцій і груп, прошу вас підійти.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Перерва завершилася.

Я подивився стенограму, справді, ми вже почали розгляд законопроекту, тому переходимо до обговорення поправок.

Шановні колеги, прошу зайняти свої місця.

Шановні народні депутати, отже, ми розглядаємо проект Закону «Про Єдину інформаційну систему соціальної сфери» (№ 11377). Зараз я його знайду.

Шановні колеги, у нас є низка поправок до цього законопроекту. Сьогодні ми традиційно обговоримо поправки, які відхилені, а завтра ті, які враховані, будуть ставитися на голосування для підтвердження і приймемо рішення щодо законопроекту.

Переходимо до обговорення поправок.

Поправка 1. Мамка. Наполягає? Не наполягає.

Поправка 2. Крулько. Наполягає? Не наполягає.

Поправка 3. Цимбалюк Михайло Михайлович. Наполягає? Не наполягає.

Поправка 4. Тимошенко Юлія Володимирівна. Наполягає?

Будь ласка, Юліє Володимирівно, 1 хвилина.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні народні депутати, цей законопроект, ви ж розумієте, про збір електронних даних кожного українця, причому всіх персональних даних, і передачу їх наглядовій раді міжнародних колег. Жодна країна такого рішення не прийняла, навпаки, кожна країна, скажемо так, нам біля скроні покрутить.

Знаєте, колись були слаборозвинуті ізольовані народи, у яких злитки золота на брязкальця обмінювали. От зараз ви персональні дані обмінюєте, по суті, на ніщо. Ви віддаєте управління країною через можливість мати доступ до персональних даних кожної людини, нищите, по суті, права і свободи кожної людини.

Прочу зал голосувати проти. Ми знімаємо всі поправки, можете ставити зараз на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, відповідь комітету.

ШТЕПА С.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (одномандатний виборчий округ № 77,

Запорізька область, політична партія «Слуга народу»). Ця поправка взагалі не стосується передачі жодної інформації іншим країнам.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артуре Володимировичу, все-таки доведеться підійти, бо я не чую як би гучно ви не говорили.

Юлія Тимошенко представила поправку 4. Колеги почули відповідь.

Що у вас?

Ставлю на голосування поправку 4 Юлії Володимирівни Тимошенко і колег. Прошу голосувати.

«За» – 32.

Рішення не прийнято.

Шановні народні депутати, є колеги, які хочуть замість своїх поправок виступити, тому традиційно я надам їм слово.

Отже, 3 хвилини – Федина, 3 хвилини – Ар'єв, 4 хвилини – Разумков, після цього, Юліє Володимирівно, продовжимо розгляд.

Ар'єв – 3 хвилини. Будь ласка.

АР'ЄВ В.І. Шановні колеги! Насправді цей законопроект хороший, ним об'єднуються бази даних для того, щоб можна було нормально оформити всі соціальні виплати, не бігаючи між різними інстанціями. Це виправдана ідея, щоб дійсно полегшити життя громадян, на відміну від шкільних історій.

Я хочу сказати, що наш законодавчий процес, ви бачите, часто опиняється заручником дуже багатьох політичних історій, яких можна було б абсолютно спокійно уникнути. Я вже не буду згадувати всю епопею із позбавленням Національного антикорупційного бюро України і Спеціалізованої антикорупційної прокуратури незалежності, і потім повернення цієї незалежності після протестів громадян України та наших західних партнерів. Сьогодні фракція «Європейська солідарність» була жорстко ображена одним з наших колег із монобільшості. Це ледь не поставило під загрозу весь процес, але ми як відповідальна європейська політична сила розуміємо, що набагато важливіше приймати закони, які потрібні людям, ніж влаштовувати наші виключно політичні внутрішні «розборки».

Хоча зазначу, що достатньо в жорсткій формі один з керівників фракції монобільшості на засіданні Погоджувальної ради відмовив нам у тому, щоб поставити під час пленарного засідання сьогодні на голосування депутатські запити до Президента України, тому що там є запит про присвоєння нашому колезі Андрію Парубію, вбитому на замовлення російських окупантів, звання Герой України. Це так само, як свого часу не присвоювалося гідне звання борцям за незалежність України В'ячеславу Чорноволу, Левку Лук'яненку тощо. Саме тому, що Андрій Парубій є членом фракції «Європейська солідарність», сьогодні не захотіли ставити на голосування це питання, попри те, що цей депутатський запит до Президента підписали народні депутати майже всіх фракцій, зокрема монобільшості. Я не розумію такого підходу. Вважаю, що абсолютно нормально було б вшанувати пам'ять нашого колеги незалежно від

його фракційної приналежності для того, щоб не створювати конфліктних ситуацій, а об'єднувати парламент.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Федина – 3 хвилини, потім Разумков – 4 хвилини, далі, не знаю, чи правильно повідомили, від фракції «Батьківщина» замість усіх поправок – 5 хвилин виступу. На сьогодні все, а завтра голосуємо.

Федина Софія Романівна. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р. Я підтримую ініціативу створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери, оскільки насправді те, що зараз відбувається, це якийсь абсолютний маразм: коли людина, щоб забезпечити свої соціальні права, має оббігти сто-п'ятсот інституцій, зібрати сто-п'ятсот довідок, її принижують працівники тих чи інших так званих столів, і вона замість того, щоб отримати допомогу, ще має додаткові проблеми.

Водночас я хотіла би порушити ще кілька питань.

Насамперед це питання, яке я давно порушую на різних рівнях, але чомусь у відповідь абсолютна тиша. Це існування «єдиного вікна» для родин військовослужбовців і для ветеранів. Насправді у нас ситуація, коли родини військовослужбовців, які зникли безвісти або перебувають у полоні, або зазнали важких травм, мають контактувати з величезною кількістю інституцій, кожна з яких посилає їх у різні сторони. Доходить до того, що якщо родина з окупованої території, то пропонують поїхати туди і отримати там довідки, а на аргументацію, що там уб'ють або туди не пустять, працівники соціальних структур відповідають: це ваші проблеми, розв'язуйте як хочете. Чому ми не можемо запровадити «єдине вікно», куди родина військовослужбовця може прийти, назвавши ім'я, прізвище і по батькові, вказавши паспортні дані, щоб отримати всі потрібні послуги, а вже державні інституції будуть збирати всі необхідні довідки, підтвердження, свідчення слідчих і так далі? Я не розумію цього. Маю велику надію, що через Єдину інформаційну систему соціальної сфери ми хоча б частково наблизимося до вирішення цього питання.

Колеги, я також не можу оминати кілька питань, які ігноруються в цьому сесійному залі.

Перше. Чому не можна нормально оголошувати запити? Тому що є депутатський запит про присвоєння звання Герой України Андрію Парубію? Тому що на Банковій це комусь не подобається? Мені здається, що, по-перше, цей запит мав бути проголосований автоматично і одразу, а по-друге, запити народних депутатів, які стосуються соціальної сфери, повинні оголошуватися регулярно. На мою думку, це мало би бути на початку кожного пленарного засідання.

Друге. Це безпосередньо законопроект № 7187. Я не почула жодної реакції. Оскільки тривалий час блокується його внесення на розгляд залу, я ще

раз хочу підтвердити необхідність внесення цього законопроекту і голосування його в другому читанні.

І третє. Уже поданий проект бюджету і буде голосування. Розказують, що «соціалку» забезпечать, що все підвищується, які будуть додаткові виплати. Давайте будемо щирі, грошей в бюджеті немає, тому варто порушити питання про скасування фінансування телемарафону «Єдині новини», «інвестнянь», усіляких кешбеків і спрямування коштів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Зараз виступатиме Дмитро Разумков, 4 хвилини. Будь ласка, Дмитре Олександровичу.

Потім Юлія Володимирівна – до 5 хвилин і Цимбалюк – до 5 хвилин, після цього ще Бакунець – 2 хвилини, і завтра голосуємо.

Будь ласка, Дмитре Олександровичу.

РАЗУМКОВ Д.О. Дякую. Шановні колеги, на жаль, дуже часто в цьому залі відбувається так, що ми не покращуємо людям життя, а погіршуємо. Але прийняття цього законопроекту є одним із небагатьох випадків, коли, можливо, ми допоможемо людям.

Я також ще хотів би поговорити про інше, те, що держава створює. Не думаю, що це лише помилка, це відбувається навмисно для того, щоб створити проблеми людям і паралельно, щоб на цьому хтось непогано заробив і поклав собі гроші в кишені. Я зараз кажу, наприклад, про виїзд за кордон. Чомусь на Банковій так вирішили, посиділи і написали, що чоловікам віком 18-22 роки можна виїжджати, а в 23 роки вже виїжджати не можна. Такі підходи взагалі незрозумілі людям. От з ким не спілкуєшся на вулиці, усі запитують: «А яка логіка? Чому в 22 роки можна виїжджати, а в 23 не можна, у 24 не можна, у 25 не можна?». Не йдеться ж лише про військовозобов'язаних, мова йде про всі категорії.

Наприклад, у нашому законопроекті [№ 13685-2](#) дається змога виїзду за кордон усім категоріям громадян України, які не підлягають мобілізації. Таких категорій багато. І якщо ми говоримо про прозору систему, то це саме те, що дало б можливість забезпечити права людей.

Багато хто дуже любить порівнювати нас з Ізраїлем. Так в Ізраїлі взагалі ніхто не закривав кордони. Навіть у ворога цього не відбувається так, як у нас. А навіщо у нас це робиться? Для того щоб приходили, домовлялися, заносили, вирішували, купували довідки, знімалися з обліку і багато іншого, що дає можливість на цьому непогано заробити. Свого часу представники монобільшості сказали, що цей тіньовий ринок становить приблизно 2 мільярди євро. Наші колеги рахували, навіть більше 2 мільярдів євро, 2 і 100.

Ми з вами говоримо, що замість того, щоб дати змогу людям, які не впливають на обороноздатність держави, виїжджати із країни і заїжджати в країну, ви створюєте декілька проблем. Насамперед ви робите так, що коли

приймаються зміни щодо можливості виїзду чоловіків віком 18-22 роки, усі табуном збираються і їдуть із держави. Уже є відео того, як молоді родини, пари, дівчина і хлопець, виїжджають і живуть у Польщі, інших країнах, тому що така можливість сьогодні з'явилася. Вони не вірять державі, не вірять, що завтра це не заберуть, що завтра знову не збереться Кабінет Міністрів і щось не вирішить, не ліквідує ці норми. Вони тікають із країни. Якби цього не було, вони могли б прийняти інше рішення, можливо, залишитися в Україні.

Наступна історія для тих, хто не підлягає мобілізації. Нашим проектом закону це питання вирішується. Пропонується також дати можливість виїжджати за кордон. Чому ми думаємо, що ці люди якісь не такі? Вони так само виїжджали та поверталися. А нині ви таким блокуванням негативно вплинули на волонтерський і громадський рухи, роботу на міжнародній арені та всередині держави, тому що довіри суспільства до влади просто не існує.

Навіть зараз у залі знову сидить близько 30-50 народних депутатів і їм нецікаво, що приймається в цій Верховній Раді, як будуть жити люди, чи будуть підвищувати пенсії, чи будуть давати можливість виїжджати за кордон, чи будуть забезпечені права людей. І якщо далі так працюватиме Верховна Рада, думаю, що багатьох із тих, хто сьогодні перебуває в цьому залі, у наступному скликанні просто не буде.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тимошенко Юлія Володимирівна – до 5 хвилин. Будь ласка.

Потім Цимбалюк – до 5 хвилин і Бакунець – до 2 хвилин.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Це законопроект про об'єднання всіх персональних даних громадян України. Дорогі друзі, я хочу вам сказати: страшно, коли за прийняття законів, за внесення проектів законів на розгляд парламенту, за надання висновків щодо них, за їх оцінку беруться повні профани, некомпетентні люди, які в цьому проекті закону бачать позитив. Я хочу запитати: де ви взагалі вчилися, які ви читаете матеріали, які ви сьогодні вивчаєте тренди у світі? Чи знаєте ви, що нині бази даних – це найдорожче, що є у світі? Для того щоб отримати бази даних, цілі держави захищаються від хакерських атак, а ті, хто здійснює хакерські атаки, хочуть отримати об'єднані бази даних. У нашій країні захисту об'єднаних баз даних, я кажу це професійно, не існує. Ви пам'ятаєте, що реєстри Міністерства юстиції минулої зими ворожі хакери повністю порушили так, що половина цифрових сервісів лягли, деякі з них місяць не працювали?

А те, що робиться сьогодні, – це створення цифрової системи управління кожним громадянином України і народом у цілому, країною загалом. Що дивно, ця база даних не захищається, а передається, просто почитайте проект закону, якщо ви хоч щось здатні зрозуміти, міжнародній наглядовій раді, яка буде контролювати те, як ці бази даних взагалі використовуються. Та що ж ви робите? Під міжнародний контроль віддаєте базу даних, де зберігаються всі

персональні дані кожного громадянина України, до того ж їх уже не треба захищати, тому що ви їх і так віддаєте. Чи знаєте ви, що для того, щоб тіншовим способом отримати бази даних країни, платять десятки мільярдів, хакери, які не можуть зламати доступ до цих баз, просто купують у тіншовому режимі ці бази даних за мільярди? А ви, прийнявши такий закон, віддаєте їх безкоштовно в міжнародне користування.

Я хочу запитати: у цьому залі є люди з інтелектом, з розумінням сьогоднішніх тенденцій у світі? Хто вам дав право так розпоряджатися персональними даними людей? Якщо ви йдете в Європу, то чого не приймаєте повністю європейський проект Закону «Про захист персональних даних»? Скажіть, будь ласка, в першому читанні цей проект прийнято, чому досі немає висновків комітету, немає його в порядку денному? Саме у ньому закладені європейські норми захисту персональних даних.

А зараз виступають, вибачте, напівграмотні люди і кажуть, що це крок уперед, що це соціальна допомога людям. Та прочитайте проект закону! Оце наслідки того, що до управління країною допустили профанів. Сьогодні здається все: наш суверенітет, наші корисні копалини, наші ресурси, наші фінанси, наші бази даних. Та зупиніться вже нарешті! Зупиніться! Почніть цінити те, що в кожній країні цінить кожен народ.

І тому до того часу, поки не буде прийнято проект Закону «Про захист персональних даних», який повністю, від «а» до «я», відповідає європейським резолюціям, конвенціям і директивам, ви не маєте права вносити такі законопроекти на розгляд залу.

Я звертаюся до всіх народних депутатів: вивчіть зрештою світовий досвід, станьте за шість років професіоналами. Я просто прошу всіх народних депутатів, хто цінить національні ресурси, хто цінить права і свободи людей, хто цінить захист персональних даних, проголосувати проти прийняття цього проекту закону. Проти! Не голосуйте за нього! Ми оголосимо публічно прізвища всіх, хто проголосує за...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Цимбалюк Михайло Михайлович – до 5 хвилин.
Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановний пане Голово! Шановні колеги! Я хотів би розпочати з того, що розглядається дуже важливий законопроект, який стосується надання соціальних послуг, а в залі немає жодного представника уряду. Правда, хтось у кріслі Прем'єр-міністра є, але, думаю, це не представник уряду. Саме Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України мало би бути зацікавлене в тому, щоб цей законопроект був розглянутий.

Якщо говорити назагал, то ідея непогана. Це вже друга спроба прийняти такий проект у сесійному залі. Перший законопроект ми з вами відхилили. Але ініціатор – уряд – не зробив правильних висновків і до другого читання подав законопроект ще більш неприйнятний. Про що він? Спробую пояснити.

Насамперед у державі запроваджується ніби і непогана модель єдиної картки отримувача соціальних послуг. До речі, у Сполучених Штатах така модель працює ефективно. Але тут це зроблено не у найкращий спосіб, не як калька переведено з досвіду Сполучених Штатів. Тобто запроваджується така модель, коли на кожного громадянина України, який отримує соціальні послуги, буде заведена електронна картка, у якій фіксуватиметься все (про це говорила Юлія Тимошенко), що стосується персональних даних людини. Усе повністю в одній картці. Наче непогано, але ця картка не буде захищена від зовнішнього впливу, і кількість осіб, які матимуть право доступу до цієї бази даних, є теж сумнівна.

Доповідач махає головою, заперечуючи, але нехай він мені пояснить, як відбулося проникнення до бази даних Міністерства юстиції України. Як відбулося проникнення? Ця база даних захищена? Є запитання. Так, знаю, в Міністерстві соціальної політики, сім'ї та єдності України уже навіть є частина комп'ютерного матеріально-технічного забезпечення для цієї бази. Як воно закуплено? Зокрема, дякуючи нашим міжнародним партнерам. Система вже частково, відкрию, мабуть, таємницю, працює, але офіційно її ще на сьогодні не зареєстровано, і це проблема.

У другому читанні з'явилася норма про створення громадського органу з моніторингу функціонування цієї системи. Вибачте, а ми що, не довіряємо представникам уряду, що потрібна знову якась наглядова рада? Як вона буде працювати?

Ще раз підкреслюю і повертаюся до того, що ідея справді прекрасна, її взяли з досвіду Сполучених Штатів, але залишаються питання.

Перше. Реально не вирішено питання захисту персональних даних і самої системи. У цьому законопроекті до другого читання, на жаль, не розкривається це питання і не гарантується безпека.

Друге. Немає фінансового обґрунтування того, де взяти кошти для функціонування такої системи. Де? Щодо навантаження на бюджет написано, що частково будуть покривати коштом міжнародних партнерів. А чи достатньо цих коштів? Теж велике запитання.

Третє. Не дається відповідь на такі запитання: як і хто буде мати доступ? Яка система захисту? Немає гарантій, що через чиновників або наглядову раду не буде витоку персональних даних тих громадян, які отримують соціальні послуги. Насправді сьогодні це десятки мільйонів наших громадян.

Насамкінець хочу ще раз підкреслити, шановні автори, представники уряду, ідею потрібно втілювати в життя, тобто намір благий, але чи правильний запропонований механізм... Є великі ризики.

Можливо, доповідач як фахова людина спробує дати мені відповіді на запитання. Перше, як захистити базу даних і чи є гарантії? Друге, надати фінансово-економічне обґрунтування функціонування, де брати гроші...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, якщо можна дайте відповідь.

Потім (бачу, Іване Григоровичу) я дам слово Івану Григоровичу, далі Бакунець – 2 хвилини та Лариса Білозір – 1 хвилина, і на сьогодні завершимо.

Спочатку відповідь комітету.

ШТЕПА С.С. Шановний Михайле Михайловичу! Дійсно, питання безпеки і захисту персональних даних було одним із головних, яке ми намагалися вирішити під час доопрацювання цього законопроекту і підготовки його до другого читання. Хочу подякувати абсолютно всім присутнім у залі представникам фракцій і груп за фахову підготовку цього законопроекту, за якісні поправки і зрештою за те, що текст було удосконалено і доопрацьовано. Зверну увагу, що кожен запит на інформацію з цього реєстру фіксується, і в подальшому можна буде перевірити хто, коли і як запитував цю інформацію.

Крім того, в тексті законопроекту чітко зазначено, що будь-яке надання інформації буде здійснюватися лише за запитом особи або суб'єкта електронної інформаційної взаємодії, здійсненням його посадовою особою в межах електронної інформаційної взаємодії з метою реалізації повноважень, визначених законом. Для цього людина має використовувати кваліфікований електронний сертифікат на основі електронного підпису із збереженням інформації про особу, проведені нею запити, час, підстави зміни або перегляду інформації. Тобто кожен запит, здійснений до цієї системи, буде...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Іван Григорович Кириленко – 1 хвилина. Будь ласка.

Потім Бакунець – 2 хвилини і Лариса Білозір – 1 хвилина.

КИРИЛЕНКО І.Г. Руслане Олексійовичу, дякую. Чому ми так загострено і болісно ставимося до реєстрів, до того, що нас просто роздягають перед усім світом? Дивіться, хлопці, у частині шостій статті 18 чинним формулюванням передбачається, що до соціального реєстру або до єдиної системи будь-яку інформацію може вносити будь-хто. У статті 14 передбачається необмежене коло осіб, які можуть вважатися уповноваженими. Друзі, ну що це таке?

Це недопустимо, зважаючи на критичність даних, які містяться в цій системі, для добробуту громадян і державної безпеки. Причому уповноважені особи вносять інформацію без будь-якої відповідальності, хоча чинним Законом України «Про публічні електронні реєстри» передбачена особиста відповідальність. Друзі, це називається: роздягнувся повністю, бери мене... Хіба можна так чинити з країною, з людьми? Люди добрі, що ж ми робимо?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакунець Павло Андрійович – 2 хвилини. Будь ласка.

БАКУНЕЦЬ П.А. Шановні колеги! Шановний пане Голово! Звичайно, ми вже підвищили всі соціальні стандарти, всі гарантії, люди мають хорошу високу пенсію, уже підвищена мінімальна заробітна плата, лишається тільки створити єдиний електронний реєстр усіх здобувачів різних соціальних гарантій, це питання номер один зараз, у час війни.

Ми закликаємо все-таки кожного з присутніх, особливо урядовців, приїхати в кожную громаду, в село, і подивитися, які нині ситуація і стан справ у родин наших захисників, зокрема тих, які, на жаль, отримали сповіщення про те, що їх рідний тимчасово зниклий безвісти. Які електронні реєстри їм допоможуть? Є омбудсман, є Військовий омбудсман, є той, хто займається зниклими безвісти, а люди в селі, коли отримують надзвичайно гірку інформацію про зниклого безвісти, не знають, куди звертатися.

Я закликаю урядовців знайти можливість добратися до села, бо саме з села найбільше хлопців воюють і, на жаль, там велика кількість людей, які тимчасово, ми в це віримо, є зниклими безвісти, щоб допомогти їх родинам оформити всі необхідні документи і повернути свого родича додому. Оце буде важливою допомогою, а не лише єдина інформаційна система всіх, хто отримує соціальні гарантії.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лариса Білозір, а потім я дам час, до 2 хвилин, Сергію Сергійовичу Штепі відповісти на всі запитання, які були.

Будь ласка, Ларисо.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Колеги, я говоритиму фахово як голова підкомітету з питань адміністративних послуг. Єдина інформаційна система соціальної сфери уже функціонує два роки. Раніше була система «Соціальна громада», у якій реєструвалися внутрішньо переміщені особи, було велике навантаження і виплати для них, у ній реєструвалися багатодітні родини, також виплачувалися і призначалися компенсації. Чомусь з приходом на посаду міністра соціальної політики Жолнович вирішили створити нову базу, тобто на базу «Соціальна громада» витратили мільйони, а зараз нова. Два роки я ходжу до міністерства, уже працює Єдина інформаційна система соціальної сфери, але досі ті самі проблеми: немає верифікації, немає відповіді, працівник ЦНАПу не може дати відповідь: призначили чи ні ту чи іншу соціальну допомогу.

Надзвичайно багато питань є до системи, значні грантові кошти витрачаються на неї державою, але нам необхідно розуміти, що вона повинна працювати для людей. На жаль, на сьогодні Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України не має нормального глобального бачення...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, усі висловилися щодо своїх поправок, які відхилені? Інші колеги не будуть наполягати на своїх поправках для врахування? Не будуть.

Надаю слово Сергію Сергійовичу Штепі для відповіді на ті запитання, які він почув, до 2 хвилин. Після цього я оголошу перерву. Прошу під час цієї перерви лідерів фракцій і груп зібратися на засідання Погоджувальної ради, щоб ми могли затвердити порядок денний на завтра. Завтра ми почнемо працювати з розгляду цього питання, який нам треба буде завершити.

Зараз я надаю слово Сергію Сергійовичу. Будь ласка.

ШТЕПА С.С. Шановний пане спікере, дякую вам за надане слово. Хочу ще раз подякувати усім колегам за доопрацювання цього законопроекту, за ті зауваження, які були між першим і другим читаннями.

Я не зовсім зрозумів, звідки інформація про те, що нібито адмініструвати Єдину інформаційну систему соціальної сфери будуть іноземці, нічого такого немає. Натомість у комітетській поправці 93 зазначено, що буде створено незалежний громадський орган саме для моніторингу функціонування Єдиної інформаційної системи. Це зроблено з метою інтеграції європейського досвіду щодо контролю громадськості за діяльністю органів державної влади. Тобто той європейський досвід, про який було сказано в цьому сесійному залі, буде запроваджений саме завдяки змінам, які внесені до цього законопроекту до другого читання.

Стосовно іноземного доступу до інформації. Подібне формулювання сьогодні прозвучало, але нічого такого в цьому законопроекті немає, окрім того, що ми даємо можливість зберігати інформацію з Єдиної інформаційної системи у хмарному середовищі, яке фізично може бути в іншій країні, і лише за погодженням зі Службою безпеки України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, розгляд питань порядку денного на сьогодні завершено. Дякую всім за плідну роботу. Ми продовжимо завтра.

Оголошую перерву в нашому пленарному засіданні.

Прошу представників фракцій і груп зібратися для проведення засідання Погоджувальної ради.

Слава Україні!